

Wyroki Trybunału

w sprawach C-163/24 | Statul Român – Ministerul Finanțelor Publice i Curtea de Apel București i C-293/24 | Ferreira da Silva e Brito i in.

Komunikat prasowy nr 120/26

Luksemburg, 8 września 2026 r.

Odpowiedzialność za naruszenie prawa Unii: Trybunał uściślił warunki, na jakich podmiot prawa może uzyskać odszkodowanie w następstwie orzeczenia sądowego sprzecznego z prawem Unii

Trybunał potwierdził między innymi, że naruszona norma musi przyznawać uprawnienia jednostkom oraz że zawinione zaniechanie zwrócenia się przez sąd krajowy do Trybunału o wykładnię tej normy może przyczynić się do stwierdzenia odpowiedzialności

W dwóch wydanych dzisiaj wyrokach Trybunał Sprawiedliwości rozwinął swoje orzecznictwo w dziedzinie odpowiedzialności państw członkowskich za naruszenia prawa Unii popełnione przez sąd krajowy ostatniej instancji, precyzując rolę, jaką odgrywa naruszenie obowiązku odesłania prejudycjalnego. W sprawie rumuńskiej wskazał, że taka odpowiedzialność może powstać tylko wtedy, gdy naruszeniu obowiązku odesłania prejudycjalnego towarzyszy naruszenie innego przepisu prawa Unii mającego na celu przyznanie uprawnień jednostkom. Nie miało to jednak miejsca w tej sprawie, ponieważ przedmiotowe przepisy dotyczące dokładnej identyfikacji powierzchni rolnych służyły realizacji celu leżącego w ogólnym interesie publicznym, jakim jest ochrona interesów finansowych Unii. W sprawie portugalskiej rozpatrywane przepisy, niewłaściwie zastosowane w orzeczeniu sądu najwyższego z 2009 r., miały właśnie taki cel, ponieważ chronią one pracowników w przypadku przejścia przedsiębiorstwa. Trybunał wskazał, że do sądu odsyłającego należy sprawdzenie, czy orzeczenie to stanowi wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii, co stanowi jedną z przesłanek pociągnięcia państwa członkowskiego do odpowiedzialności za naruszenie tego prawa przez jeden z jego sądów orzekających w ostatniej instancji. Podkreślił jednak pewne elementy, które uznaje za decydujące dla tej oceny, sugerując, że przesłanka ta jest rzeczywiście spełniona w sprawie przed sądem krajowym.

W sprawie C-163/24 rolnik rumuński złożył w 2007 r. wniosek o pomoc rolną w odniesieniu do powierzchni 264,71 ha. W wyniku kontroli właściwy organ rumuński uznał, że rzeczywiście kwalifikująca się powierzchnia wynosi jedynie 180,62 ha, i oddalił jego wniosek. Skargi wniesione na tę decyzję zostały oddalone, ponieważ sąd apelacyjny w Bukareszcie odmówił w 2012 r. wystąpienia do Trybunału Sprawiedliwości w celu uzyskania wykładni rozporządzenia w sprawie zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli pomocy rolnej¹. Rolnik wniósł wówczas przeciwko państwu rumuńskiemu powództwo o stwierdzenie odpowiedzialności za naruszenie prawa Unii. Ten sam sąd apelacyjny w Bukareszcie, rozpatrujący apelację, ostatecznie zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniem, czy pierwotna odmowa wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym może prowadzić do powstania odpowiedzialności państwa rumuńskiego.

W sprawie C-293/24 pracownicy portugalskiej linii lotniczej Air Atlantis, zwolnieni w związku z likwidacją tej spółki w 1993 r., twierdzili, że w ramach „przejęcia zakładu” w rozumieniu dyrektywy w sprawie przejścia spółka Transportes Aéreos Portugueses przejęła część jej działalności². W związku z tym domagali się oni przywrócenia do pracy w tej ostatniej. W 2009 r. portugalski sąd najwyższy odmówił skierowania do Trybunału Sprawiedliwości pytania prejudycjalnego dotyczącego pojęcia „przejęcia zakładu”, a następnie utrzymał w mocy oddalenie powództwa pracowników przez sądy portugalskie niższej instancji. Pracownicy wytoczyli wówczas przed izbami cywilnymi w Lizbonie powództwo o stwierdzenie odpowiedzialności państwa portugalskiego za naruszenie prawa Unii, które można przypisać sądowi najwyższemu. Ponieważ sąd pierwszej instancji zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie

prejudycjalnym, Trybunał orzekł w 2015 r. z jednej strony, że w niniejszej sprawie jak najbardziej miało miejsce przejęcie przedsiębiorstwa, a z drugiej strony, że sąd najwyższy powinien był skierować odesłanie prejudycjalne³. Pomimo tego wyroku sądy portugalskie rozpoznające sprawy co do istoty oddaliły powództwo pracowników, uzasadniając to w szczególności tym, że w swoim wyroku Trybunał Sprawiedliwości oparł się na orzecnictwie dotyczącym pojęcia „przejęcia zakładu” wydanym po wyroku portugalskiego sądu najwyższego z 2009 r. Sąd najwyższy, do którego wpłynęła nadzwyczajna skarga rewizyjna, również ostatecznie zwrócił się do Trybunału Sprawiedliwości w celu ustalenia, czy jego stanowisko przyjęte w 2009 r. stanowiło wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii mogące prowadzić do powstania odpowiedzialności państwa portugalskiego.

Co się tyczy przesłanek powstania odpowiedzialności państwa członkowskiego za naruszenie prawa Unii, Trybunał przypomniał, że jednostki, które miały ponieść szkodę, mają prawo do odszkodowania, jeżeli łącznie spełnione są trzy przesłanki: naruszona norma prawa Unii musi mieć na celu przyznanie im uprawnień, naruszenie tej normy musi być wystarczająco istotne oraz musi istnieć bezpośredni związek przyczynowy między tym naruszeniem a poniesioną szkodą. Zasada ta ma również zastosowanie, gdy naruszenie wynika z orzeczenia wydanego przez sąd, którego orzeczenia nie podlegają zaskarżeniu według prawa krajowego.

W sprawie C-163/24 Trybunał zaznaczył zatem, że w przypadku naruszenia obowiązku odesłania prejudycjalnego odpowiedzialność państwa członkowskiego może powstać tylko wtedy, **gdy naruszeniu temu towarzyszy również naruszenie innej normy prawa Unii mającej na celu przyznanie uprawnień jednostkom. Naruszenie obowiązku odesłania nie może bowiem samo w sobie wystarczyć do powstania odpowiedzialności państwa członkowskiego.** W tej sprawie jednak z jednej strony rozpatrywany przepis rozporządzenia w sprawie zintegrowanego systemu zarządzania i kontroli pomocy rolnej nie przyznaje żadnych uprawnień rolnikowi, który złożył wniosek o pomoc rolną, ponieważ przepis ten ma na celu wyłącznie ochronę interesów finansowych Unii. Z drugiej strony okoliczności, w jakich działał rolnik rumuński, którego dotyczy sprawa, nie pozwalały mu powołać się na przepis prawa Unii zawarty w innym rozporządzeniu, dotyczący przypadku usprawiedliwionego błędu.

W sprawie C-293/24 Trybunał stwierdził, że rozpatrywane przepisy dyrektywy w sprawie przeniesienia przedsiębiorstwa mają rzeczywiście na celu przyznanie uprawnień jednostkom, w związku z czym pierwsza przesłanka powstania odpowiedzialności państwa portugalskiego z powodu orzeczenia sądu najwyższego z 2009 r. jest rzeczywiście spełniona. Jeśli chodzi o drugi warunek, dotyczący istnienia wystarczająco istotnego naruszenia prawa Unii przez dany sąd, Trybunał wskazał trzy elementy, które uznaje za decydujące. Po pierwsze, Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte w wyroku z 2015 r. wynikało już z orzecnictwa poprzedzającego odmowne orzeczenie portugalskiego sądu najwyższego z 2009 r., które to orzeczenie jest obarczone szeregiem błędów w interpretacji prawa Unii. Po drugie, okoliczność, że portugalski sąd najwyższy odszedł od wskazówek wynikających z orzecnictwa z 2009 r., nie zwracając się do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym pomimo ciężącego na nim obowiązku, wskazuje również na wystarczająco istotne naruszenie prawa Unii w tej sprawie. Po trzecie, ów sąd najwyższy nie mógł nie wiedzieć, że zgodność z prawem Unii podejścia metodologicznego, które przyjął w tym orzeczeniu, stanowiła zasadniczy przedmiot wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym oczekującego na rozstrzygnięcie przez Trybunał w tym czasie, co wskazuje na nieusprawiedliwiony charakter naruszenia tego prawa popełnionego przez ten sąd krajowy. W świetle tych różnych elementów **wyrok z 2009 r. wydaje się zatem obarczony wystarczająco istotnym naruszeniem prawa Unii, czego zbadanie należy jednak do sądu odsyłającego, podobnie jak związku przyczynowego między tym naruszeniem a szkodami, których naprawienia domagają się byli pracownicy Air Atlantis w postępowaniu głównym.**

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w ramach rozpatrywanego przez nie sporu z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii.

Sąd jest właściwy do rozpoznawania wniosków o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, które dotyczą wyłącznie: 1) wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (VAT), 2) podatku akcyzowego, 3) kodeksu celnego, 4) klasyfikacji taryfowej towarów w Nomenklaturze scalonej, 5) odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład, opóźnienia lub odwołania usług transportowych lub 6) systemu handlu uprawnieniami do emisji gazów cieplarnianych. Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do rozpoznawania wszystkich pozostałych wniosków o wydanie

orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

Ani Trybunał, ani Sąd nie rozstrzygają sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału lub Sądu. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości. Przedstawienie stanu faktycznego i ram prawnych odnosi się do odpowiedniego okresu i opiera się na aktach spraw.

Pełny tekst i, w stosownym wypadku, streszczenia wyroków ([C-163/24](#) i [C-293/24](#)) są publikowane na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Jarosław Zasada ☎ (+352) 4303 2793.

Nagranie wideo z ogłoszenia wyroków jest dostępne na „[Curia Web TV](#)” oraz w „[European Broadcasting Service](#)” ☎ (+32) 2 2964106.

Pozostańmy w kontakcie!

¹ [Rozporządzenie Komisji \(WE\) nr 796/2004](#) z dnia 21 kwietnia 2004 r. ustanawiające szczegółowe zasady wdrażania wzajemnej zgodności, modulacji oraz zintegrowanego systemu administracji i kontroli przewidzianych w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1782/2003 ustanawiającym wspólne zasady dla systemów pomocy bezpośredniej w zakresie wspólnej polityki rolnej oraz określonych systemów wsparcia dla rolników.

² [Dyrektywa Rady 77/187/EWG](#) z dnia 14 lutego 1977 r. w sprawie zbliżania ustawodawstw państw członkowskich, odnoszących się do ochrony praw pracowniczych w przypadku przejęcia przedsiębiorstw, zakładów lub części przedsiębiorstw lub zakładów.

³ Wyrok Trybunału z dnia 9 września 2015 r. w sprawie *Ferreira da Silva e Brito i in.*, [C-160/14](#) (zob. również komunikat prasowy nr [96/15](#)).